

## Csak a nyulak...

Fülöp kényszeresen szerette a tisztaságot, a rendet és az egészséges életmódot.

Hajnalonta hangos csattanással kicsapta az ajtókat, ablakokat az egész házban. Kereszthuzatot rittyentett, mert csak az ér valamit. Nem érdekelte, családjából ki van ébren, ki nincs. A házon végigsüvöltött a szinte állandóan fújó szél. Meglebegettette a csipkefüggönyöket, megrázta az ablaktáblákat. Ha mérgesebb kedvében volt a Kossava, hatalmasra fújta, összetekerte/csomózta, s mint szorosra, marokra összefogott kötélcsomókat csapdosta őket az ablakdeszkákhoz. Ablaktáblák csapódtak egymáshoz, csikorogva csörrentek meg a keretükben meglazuló ablaküvegek, és tompa puffanással vágódtak be az ajtószárnyak, hogy aztán vadul ki-be lengjenek, ki-be csapódjanak. Volt, hogy kitámasztotta őket. Erre a célra szépen, precízen kifaragott kisebb-nagyobb faékeket használt, amelyeket hobbiműhelyében fabrikált órákig, türelmes odaadással. Aztán végignézett a szobasoron. Mer-e valaki szólni, püsszeni? A család lebújt a régi, fényüket vesztett selyempaplanok, elvékonyult plédek alá, arcát belefúrta a szél rángatta, lengő huzatú monogramos párnákba. Ha a felesége olykor mégis megpróbálkozott egy bátortalan „Fülöp, az istenért! A gyerek náthás...”-sal, felkapta a legközelebbi tonettszéket, s úgy földhöz teremtette, hogy csak úgy nyekkent. Ha ez sem segített, a széket a karos gertyartató, majd egy-egy Thomas Mann-, vagy Dosztojevszkij-regény követte. Idegei pattanásig feszültek. Egész testében remegett, arcát vérhullám öntötte el. Tekintete elveszetten, támaszt keresően kóválygott a megkopott, lerobbant stílbutorokon, s a csillár kiégett, a háború utáni nincstelenségben másokkal, oda nem illőkkel helyettesített égőin. Ha vesztere a macska vagy a kutya éppen arra bóklászott, megragadta és kivágta őket (többnyire csak a kutját érte el, a cicának olykor sikerült egéruvat nyernie) az udvarra.

Hosszú ívben röpltek, s többnyire hangtalanul értek földet. Vagy falat. Azt már – hosszú, fáradságot nem kímélő munkával és türelemmel – megértette velük a Nagy Idomár, hogy az Ő Házában száműzve vannak a Hangok. A hangok, ezek az alattomos kerítők! Nem csak a durvák, nem csak a pengeélesek, a parancsolók vagy fülsértők. Sőt. Minél lágyabbak, behízeltgöbbségek, családiasan vagy szeretetteljesen puhák voltak, annál fájdalmasabban érintették, mert az elveszett Múltra, az elvesztett Biztonságra, a Feltétel Nélküli Szeretetre, sőt Imádatra, a Fészekmelegre és az akkor még elérhetőeknek... olyan nagyon-nagyon közelieknek, majdnem biztosan, sőt jogosan vélt Lehetőségekre emlékeztették. Fülöp gyűlölte a hangokat.

Reggeli rossz hangulatát az vezette le legcélravezetőbben, ha csapot-papot odahagyva remegő kézzel sietve kizárta a nagy tölgyfa kaput, és űzötten, mintha kergetnék, kivágtatott rajta, és került egyet. Mindegy, milyen céllal és hova tartott, többnyire lehiggadva bandukolt haza.

A család csak ilyenkor mert fölnesselni, s véget vetni a kényszerű – szigorúan egészségügyi céllal alkalmazott – kereszthuzatnak.

Egy időben – kényszerűségből – kecskét és baromfit, sőt (titokban, mert a belvárosban tilos volt, de hát rajtuk kívül azokban a lehetetlen, zűrzavaros időkben ugyan ki törődött a valaha érvényes szabályokkal!) sertést is tartottak. Fülöp még büszke is volt a fajtiszta, habfehér tollazatú, gangosan lépkedő leghornokra, a szépen hízó sertésekre és „a világ legegészségesebb tejére”, amellyel ő, lám, minden hozzá nem értése s már egy ideje béklyóként magával hurcolt sarokba szorítottsága ellenére kicsiny családját táplálni képes.

Idővel azonban idegesíteni kezdte a zaj (is). Az állatok állandó nyüzsgése, sertepertélése, hápogása-kotyogása, rőfögése, mekegése. Dobhártyáján kínosan doboltak, vertek tamtamot a hangok, zörejek. Mentségére legyen mondván, megpróbálkozott a neveléssel. Hosszú, fáradságot nem ismerő órákat töltött például azzal, hogy, kisszéket húzva a rögtönzött istállójában láncra kötött kecske közelébe, s újságot, vagy kedvenc könyveit olvasgatva lélegzet-visszafojtva fülelt, s valahányszor a kecske elmekegte magát, pálcájával rávágott. Jóakarátú magyarázatot is fűzött hozzá, amelyet lassan, szinte szótagolva intézett az állathoz: „Maradj szépen csendben. Jó kecske.” A kecske kérődzött, ő olvasott. Újabb mekkenés, újabb pálcasuhintás. „Mit mondtam?!” – nyomatékosított Fülöp. „Veled nem lehet gyalog beszélni? Azt mondtam: csönd!” Nem, nem lehetett. Hiábavaló volt minden türelem, minden szeretetteljes ismételtetés. Amikor a kecske már összerogyott és ritmikusan a földhöz verődő, rángatózó lábaival – amelyek patáit gazdája kéthetente nagy odaadással és szeretettel, a karcsú, csontos lábakat

ölébe véve, harapófogóval és csípővel ügyesen kipedikűrözött, hogy az elvékonyodott szaruvégek ne töredezzenek be, s a kecskét menés közben ne akadályozzák – saját véreben fetrengett, s az egész család ott jajongott körülöttük, Fülöp feladta az oktatást. „Sajnos, megnevelhetetlen. Vigyétek a szemem előtt! Azonnal vigyétek innen! Én leveszem róla a kezem.”

A tyúkok, kacsák más oktatásban részesültek. Valahányszor kárálásba, hápogásba fogtak, Fülöp hozzájuk vágott valamit. Tulajdonképpen nem célzott. Hisz nem akarta őket elpusztítani. A megnevelésükön volt a hangsúly, ezért inkább találomra, reflexszerűen dobott valamit a közepükbe. Egy „Csönd! Elhallgassatok!”-kal. Vagy talált, vagy nem. Később a locsolócső vízugarával „csillapította” volna oktalan lármájukat. Hogy ez sem segített, ők is serpenyőben végezték.

Végül csak a nyulak maradtak. Szokás szerint nagy odaadással készült a tenyésztésükre. A szakfolyóiratok hosszas, többhetes tanulmányozása és az ismerősök alapos kifaggatása után kicsiny hobbiműhelyében szakszerű, sőt igen lakályos ketrecek barkácsolt össze a számukra. Minden nyúlketrecnek volt egy „nappalija” és egy „hálószobája”. A háló- (és egyúttal, időszakosan az anyaállat szőrével kibélelt „szülőszoba”) kisebb volt, laposabb s „ablaktalan”, a nappali viszont jókora, elől dróthálóval védett, szellős és könnyen tisztán tartható. Hátsó falára Fülöp ügyes kis szénatartót szerelt, amelyből a nyulak annyi szénát, herét, miegyebet húzhattak le maguknak, amennyire éppen szükségük volt, a többi fent maradt tartaléknak. A jobb sarokban két tálka: egy az ivóvíz, egy pedig a szemestakarmány számára. A bal hátsó sarok volt a WC számára fenntartott hely, ahová az állatok – kivétel nélkül mind és mindig – ürítettek. Fülöp minden reggel új, kimondottan erre a célra vásárolt nyeles lapátjával gondosan kitakarította, majd fahamuval szórta be ezeket a sarkokat. A hamut minden alkalommal el is egyengette bennük. Idővel e célból egy picurka gereblyét is beszerzett, amelyre, hosszas keresgélés, kutatás után egy játékboltban bukkant. Minden ketrec fölé, lakója nevével, „névjegy” volt szegelve: „Emőke”, „Franciska”, „Szidónia”, „Tobi”. Fülöp büszkén mutogatta „lakóit”, helyesebben: „neveltjeit” az akkorra már igencsak meggyérült ismerősöknek, barátoknak.

„Tulajdonképpen mit szeretsz rajtuk?” – kérdezte meg egyszer valamelyikük.

„A jólneveltségüket” – mondta Fülöp, majd némi habozás, gondolkodás után egy nála meglehetősen ritka érzelmes felhanggal: „Van bennük valami előkelő visszafogottság. Figyeljétek csak meg orruk finom fintorait, gunyoros, ironikus biggyesztéseit, nagy, sötét szemük okos, bizonyára titkos tartalmú villanásait, hosszú, selymes füleik néha oly sokatmondó flegmatikus lebbentéseit, decens bólogatásukat vagy alig érzékelhető fej-

rázogatásukat, lábuk haragos dobbantását. Nekik mindehhez nem kell Hang! Mindent, de mindent ki tudnak fejezni arckifejezéssel, taglejtésekkel. Számomra ők a tökéletesség mintaképei!”

„Ezek legalább nem pofáznak vissza, igaz?” – kérdezte az unokabátyja – gúnyosan fixírozva, pillantásával kíváncsian kísérve az idegesen ideoda topogó, le-fel trappoló, nyakát tekergető, vállát rángatózva fel-felvonó, karját lengető házigazdát, mire ő szangvinikusan kitört: „Mert szeretnek! Nem kérnek, nem követelőznek, nem parancsolgatnak – s űzött tekintete a feleségére villant. – Olyannak fogadnak el, amilyen vagyok.”

„Jellemző. Anyád is olyannak fogadott el! Mindennek ellenére. Minden csalódása ellenére... Mindent, de mindent ráhagyott az ő aranyos, mára már őszülő, kopaszodó, ráncosodó, a Nagy Feladatok előtt hirtelen megtorpanó, megrekedő kis Egyetlenére” – sziszegte összeszorított, lebiggyedt szájjal a felesége, és nem nézett rá.

„Valamikor... Valamikor körülöttem forgott a Világ...”

„A Világ! No hiszen! Ugyan mi az, hogy Világ?! Szerinted?... S vajon csakugyan körülöttem forgott volna? Hagymáz. És karamellízű, vaníliaillatú gyermekkori illúzió.”

„Legalábbis ebben a házban, ebben a »parknak« csúfolt rózsalugasos virágoskertben... ha úgy gondoljátok, hát akkor ebben a Nagy Semmiben, de számomra ebben a talpalatnyi mennyországban, ami az enyém, a miénk volt – én, Én Voltam A Legszeretettebb Lény...”

„Ha-ha-HAAA!”

„Te csak ne vess. Nevessetek. Már fütyülök rá! Soha nem értettél meg. Senki nem értett meg. Senki. Azóta... Igen. Azóta túl sokan letünk. És minden... minden elromlott. Eltörött. Kicsorbult, kimarjult, **megbúzhödött!** Körülöttem... és bennem. Bennem is. Azt hiszed, nem érzem, nem tudom? Itt belül, legbelül... Most boldog vagy? Mondd: boldog vagy?!”

A felindulástól köhögni, fulladozni kezdett, hát ököllel verni, döngetni kezdte a mellkasát. „Krepiier!” – üvöltötte, és véres slejmet köpött az élesre vasalt, hajtogatott zsebkendőjébe.

Eleinte tiltakozott a nyúlvágások ellen. De hogy az élelmiszerboltok továbbra is üresen tátongtak, a nyúlzaporulat viszont egyre nőtt, a házban pedig vele párhuzamosan nőtt az ínség, többszöri felszólítás után („Ha már képtelen vagy egyetlen állásodban is megmaradni, legalább a nyulaidat ne tartsd meg magadnak egoistán őrzött díszként, valóságos fétisként!”) beadta a derekát: rendben, a kis-, illetve növendéknyulakat – de csak azokat! – ha kicsit felcseperednek, levághatják. De nem ám senkiházi, hozzá nem értő akárkik, hogy csak szenvedjenek, mint a Jézuska, hanem akkor már inkább ő maga.

Az első vágás mégis maga volt a Rettenet. Sose hitte volna, hogy ezek a „néma” kisnyulak így tudnak sírni! „Íííííííí!” – visítottak magas, vékonyka szopránjukon, s ő befogta a fülét, futott, elfutott, rohant, földhöz verte magát, végül tehetetlen kínjában belehasított, beletépett a „bűnös kezébe”, amellyel áldozatának vérét vette.

Ez valamennyire megnyugtatta. Úgy érezte, legalább valamelyest megbüntette magát.

Egy idő múltán újabb rítust vezetett be. Valahányszor nyulat vágott, s a nyúl felsírt, ő vele sírt. Igyekezett minél tökéletesebben utánozni a hangot, szinte eggyé olvadni vele. „Íííííí... Íííííí” – hangzott mindannyiszor a ketrecek tájáról, s a család és a szomszédság beleborsódzott, mert valóban egyre nehezebben tudta megkülönböztetni a kétféle „nyuszihangot”. Fülöp pedig valahogy furcsán kezdte mozgatni az orrát.

Idővel, magánszorgalomból, Fülöp beletanult holmi saktermesterség félébe. Megtanult egyetlen ütéssel-nyisszantással úgy nyulat vágni, hogy az az állatnak minél kevésbé fájjon, s a művelet minél rövidebb ideig tartson. Viszont, hogy védencét és a szüleit (Tobi volt mindnek hatalmas és büszke nemzője) együttérzéséről biztosítsa, a művelet elvégzése közben maga hallatott mindannyiszor valami nyúlvisításszerű hangot: „Íííííí!” – visszahangzott olyankor az egész házban, udvarban úgy, hogy a család érzékenyebb egyedei kénytelenek voltak mindannyiszor fülükre tapasztani a tenyerüket.

„Micsoda újabb vérforraló agyszülemény! Nehogy bárkinek is szóljatok róla! Egy mukkot se! Még majd örültnék nyilvánítják!” – csiggatták egymást a családtagok, amikor következő lépésként A Nyulak Nemtője azt találta ki, hogy, akár a kannibálok meg későbbi korok sámánjai, akik úgy szerettek volna a halott jó tulajdonságainak, illetve varázserejének birtokába jutni, hogy kivégzése után elfogyasztották az agyvelejét és a szívét, valamint ittak a véreből – ő is valami ilyesmihez folyamodott. Amikor egyszer a lánya egész véletlenül rányitott és megpillantotta a véres fogait, szájszélét, sikoltozni kezdett, és váratlanul holmi epileptikus roham tört rá.

Fülöp nem is csodálkozott – vagy talán észre sem vette? –, hogy ezek után külön tányérokka és evőeszközzel terítették neki. Mintha kissé megnyugodott volna. Kevesebbet csapkodott, bírált és leckéztetett. Ehelyett sokat töprengett, befelé nézett, még inkább magába zárkózott. Olykor azon kapták, hogy magában beszél, motyog.

Ez sem tartott sokáig. Váratlanul kinyilvánította, hogy megundorodott a húseteltől. Vegetáriánus lesz, s a többieknek is azt tanácsolja, hogy kövessék példáját. Hogy azok nem hajlottak a szóra, handabandázni kezdett, hogy ő bizony ezentúl nem áldozza fel kedvenceit „ocsmány falánkságuk

oltárán”. Megint azzal szorították sarokba, hogy akkor keresse meg számukra a betevőt más módon. Erre megtört, s befelé nyűszítve, vágáskor pedig ismét fülsértő, illetve inkább idegborzoló „nyűlvisítást” imitálva újra vágni kezdte a nyulait – „azoknak”. Ő megmaradt vegetáriánusnak. Sőt idővel – veganná lett. Már tojásételt, sőt tejterméket sem fogyasztott. Se tejet, se vaját, se túrót, se tejfelt, se sajtot. Semmit, ami állati eredetű. Csak magvakat, főzelékféléket és gyümölcsöt. Felesége, anyósa a fogait csikorgatta: „Föl tudod fogni, mennyivel drágábbá teszed ezzel a megélhetésedet, és bonyolultabbá a »kiszolgálásodat«? Rád ezentúl állandóan, megszakítás nélkül külön kell majd gondot viselni! Külön főzni, külön teríteni, külön mosogatni, külön vásárolni. Meg vagyunk mi veled áldva!” Özvegy édesanyja a kezét tördelte: „Kisfiam! Teljesen leromlik a szervezeted! Nem veszed észre, hogy szinte minden értékes tápanyagot megvonsz magadtól? Tönkremész. A szemem láttára mész tönkre, és én tehetetlen vagyok.” A gyerekei is mintha egyre furcsábban, neki úgy tűnt: gúnyosabban, kritikussabban – a lánya pláne rémültebben, hitetlenkedve – kezdték volna figyelni, fixírozni.

Egyre jobban tudatosult benne a gondolat, hogy Mindenki ellensége. Senki meg nem érti, senkivel sem tud azonosulni – csak a nyulaival. Családjá iránt érzett haragja immár gyűlöletté fokozódott. „A falánk, vérengző, egoista banda! Nincs közöm hozzájuk, ergo nem is tartozom nekik semmivel! Semmilyen áldozattal...”

Szokatlanul csendessé vált. Nem szólt már senkihez, egész nap a nyulai körül tett-vett. Aztán váratlanul egy újabb nyúlketrec készítésébe fogott.

Néha az a szokatlan érzése támadt, hogy megnyúltak a fülei, s talán az orra is. Idegesen oda-odakapott hozzájuk, ha nem látta senki, meg-megtapogatta őket. Idővel kifinomult a szaglása, és azon kapta magát, hogy egyre nehezebbé válik számára a beszéd. Egyszer, valami megmagyarázhatatlan kíváncsiságtól hajtva, kihúzott egy szénaszálat a tartóból, és rágcsálni kezdte. Aztán megrázta a fejét, elkaccantotta magát, és elhajította.

„Nem kellene már tovább bővítened az állományt!” – tette kezét a vállára békítőleg a felesége. „Pihenj egy kicsit te is. Ennyi feszültség, munka után rád fér.”

Lerázta a kezét, orrát-száját vonogatta ironikusan, fitymálóan, és nem válaszolt. Kapkodva igyekezett elvégezni új, valamivel nagyobb ketrecén az utolsó simításokat.

Egy hajnalon a szokott nyűlvisítésra-sikoltozásra ébredtek a ház lakói: „Íííí! Íííí! Íííí!” – visszahangzott, hömpölygött messzire a rémséges hang. Ezúttal olyan erősen, élesen, sőt öblösen és valahogy fájdalmasan zengett, hogy szinte rugóként lökte ki őket ágyaikból. „Ilyenkor vág! Minek? Rá-



adásul tegnap meg is tagadta, hogy a jövőben valaha is kezét emeljen a kedvenceire, a »véréből lett véreire«. No hiszen! Nem is azok ittak az ő véréből, hanem ő, a nagy állatbarát szopogatta el még nem is olyan régen nagy-nagy élvezettel és valami furcsa, ezoterikus (?) várakozással telve szívbeli »hangtalan« barátainak az életnedveit! Mintha csak maga is nyúl-lá akarna válni...” Nagyt sóhajtottak, legyintettek, és a másik oldalukra fordultak.

Másnap azonban volt mit látniuk: az új, nagyobb nyúlketrecben egy új, nagyobb nyúl gunnyasztott, heverészett. Különös élénkséggel és valahogy nagyobb variációs és kifejezőképességgel mozgatta, fintorgatta hosszú bajszos orrát, mint a többiek, miközben nagy, éjsötét szeméit valami kifürkészhetetlen pillantással meresztette rájuk. Egyszerre vádlón és gúnyosan, belenyugvón és elnéző, mindentudó bölcsességgel.



Fotó: Csernik Előd